

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാഭേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുഭവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പഞ്ചമസ്കന്ധേ ദശമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാഭേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പഞ്ചമസ്കന്ധേ ദശമോദ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

അഥ സിന്ധുസൗവീരപതേ രഹുഗണസ്യ വ്രജത
ഇക്ഷുമത്യാസ്തേ തത്കുലപതിനാ ശിബികാവാഹപുരുഷാ -
ൻവേഷണസമയേ ദൈവേനോപസാദിതഃ സ ദ്വിജവര ഉപലബ്ധ
ഏഷ പീവാ യുവാ സംഹനനാംഗോ ഗോഖരവദ്ധൂരം വോഽശു -
മലമിതി പൂർവവിഷ്ണുഗൃഹീതൈഃ സഹ ഗൃഹീതഃ പ്രസഭ -
മതദർഹ ഉവാഹ ശിബികാം സ മഹാനുഭാവഃ ॥ 1 ॥

യദാ ഹി ദ്വിജവരസ്യേഷുമാത്രാവലോകാനുഗതേർന
സമാഹിതാ പുരുഷഗതിസ്തദാ വിഷമഗതാം സ്വശിബികാം
രഹുഗണ ഉപധാർയ പുരുഷാനധിവഹത ആഹ ഹേ വോഽഹാരഃ
സാധ്യതിക്രമത കിമിതി വിഷമമുഹ്യതേ യാനമിതി ॥ 2 ॥

അഥ ത ഇൗശ്വരവചഃ സോപാലംഭമുപാകർണ്ണോപായതുരീയാ -
ച്ഛങ്കിതമനസസ്തം വിജ്ഞാപയാം ബഭൂവുഃ ॥ 3 ॥

ന വയം നരദേവ പ്രമത്താ ഭവന്നിയമാനുപമാഃ സാധ്യേവ
വഹാമഃ അയമധുനൈവ നിയുക്തോഽപി ന ദ്രുതം വ്രജതി
നാനേന സഹ വോഽശുമു ഹ വയം പാരയാമ ഇതി ॥ 4 ॥

സാംസർഗികോ ഭോഷ ഏവ നൂനമേകസ്യാപി സർവേഷാം
 സാംസർഗികാണാം ഭവിതുമർഹതീതി നിശ്ചിത്യ
 നിശമ്യ കൃപണവചോ രാജാ രഹുഗണ ഉപാസിത -
 വൃദ്ധോഽപി നിസർഗേണ ബലാത്കൃത ഈഷദുത്ഥിത -
 മന്യൂരവിസ്സൃഷ്ടബ്രഹ്മതേജസം ജാതവേദസമിവ
 രജസാഽവൃതമതിരാഹ || 5 ||

അഹോ കഷ്ടം ഭ്രാതർവ്യക്തമുരു പരിശ്രാന്തോ ദീർഘ -
 മധ്യാനമേക ഏവ ഊഹിവാൻ സുചിരം നാതിപീവാ ന സംഹന -
 നാംഗോ ജരസാ ചോപദ്രുതോ ഭവാൻ സഖേ നോ ഏവാപര
 ഏതേ സംഘട്ടിന ഇതി ബഹു വിപ്രലബ്ധോഽപ്യവിദ്യയാ
 രചിതദ്രവ്യഗുണകർമാശയസ്വചരമകലേവരേവസ്തൂനി
 സംസ്ഥാനവിശേഷേഷ്ഠഹമ്മേത്യനധ്യാരോപിതമിഥ്യാ -
 പ്രത്യയോ ബ്രഹ്മഭൂതസ്തൂഷ്ണീം ശിബികാം
 പൂർവവദുവാഹ || 6 ||

അഥ പുനഃ സ്വശിബികായാം വിഷമഗതായാം പ്രകുപിത ഉവാച
 രഹുഗണഃ കിമിദമരേ ത്വം ജീവൻമൃതോ മാം കദർമീകൃത്യ
 ഭർതൃശാസനമതിചരസി പ്രമത്തസ്യ ച തേ കരോമി
 ചികിത്സാം ദണ്ഡപാണിരിവ ജനതായാ യഥാ പ്രകൃതിം
 സ്വാം ഭജിഷ്യസ ഇതി || 7 ||

ഏവം ബഹുബദ്ധമപി ഭാഷമാണം നരദേവാഭിമാനം
 രജസാ തമസാനുവിദ്ധേന മദേന തിരസ്കൃതാശേഷ -
 ഭഗവത്പ്രിയനികേതം പണ്ഡിതമാനിനം സ ഭഗവാൻ
 ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മഭൂതഃ സർവഭൂതസുഹൃദാത്മാ
 യോഗേശ്വരചർയായാം നാതിവ്യുത്പന്നമതിം സുയമാന ഇവ
 വിഗതസ്മയ ഇദമാഹ || 8 ||

ബ്രാഹ്മണ ഉവാച

ത്വയോദിതം വ്യക്തമവിപ്രലബ്ധം

ഭർതൃഃ സ മേ സ്യാദ്യദി വീര ഭാരഃ |

ഗന്തുര്യദി സ്യാദധിഗമ്യമധ്യാ

പീവേതി രാശൗ ന വിദാം പ്രവാദഃ || 9 ||

സ്ഥൗന്ധ്യം കാർശ്യം വ്യാധയ ആധയശ്ച

ക്ഷുത്തുസ്ഥ്യം കലിരിച്ഛാ ജരാ ച |

നിദ്രാ രതിർമന്യുരഹം മദഃ ശുചോ

ദേഹേന ജാതസ്യ ഹി മേ ന സന്തി || 10 ||

ജീവൻമൃതത്വം നിയമേന രാജൻ

ആദ്യന്തവദ്യദികൃതസ്യ ദൃഷ്ടം |

സ്വസ്യാമൃഭാവോ ധ്രുവ ഞ്ഛാധ്യ യത്ര

തർഹ്യുച്യതേസൗ വിധികൃത്യയോഗഃ || 11 ||

വിശേഷബുദ്ധോർവിവരം മനാക് ച

പശ്യാമ യന്ന വ്യവഹാരതോന്യത് |

ക ഞ്ഛാശ്വരസ്തത്ര കിമീശിതവ്യം

തഥാപി രാജൻ കരവാമ കിം തേ || 12 ||

ഉൻമത്തമത്തജ്ഞധവത്സ്യസംസ്ഥാം

ഗതസ്യ മേ വീര ചികിത്സിതേന |

അർഥഃ കിയാൻ ഭവതാ ശിക്ഷിതേന

സ്തബ്ധപ്രമത്തസ്യ ച പിഷ്ടപേഷഃ || 13 ||

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏതാവദനുവാദപരിഭാഷയാ പ്രത്യുദീര്യ മൂനിവര

ഉപശമശീല ഉപരതാനാത്മ്യനിമിത്ത ഉപഭോഗേന
കർമാരബ്ധം വ്യപനയൻ രാജയാനമപി തഥോവാഹ || 14 ||

സ ചാപി പാണ്ഡവേയ സിന്ധുസൗവീരപതിസ്തത്ത്വ -
ജിജ്ഞാസായാം സമ്യക് ശ്രദ്ധയാധികൃതാധികാര -
സ്തദ്ധ്യദ്യഗ്രന്ഥിമോചനം ദ്വിജവച ആശ്രുത്യ ബഹു
യോഗഗ്രന്ഥസമ്മതം ത്വരയാവരുഹ്യ ശിരസാ
പാദമൂലമുപസ്യതഃ ക്ഷമാപയൻ വിഗത -
നൃപദേവസ്യ ഉവാച || 15 ||

കസ്ത്വം നിഗൂഢശ്ചരസി ദ്വിജാനാം
ബിഭർഷി സൂത്രം കതമോദ്വധൂതഃ |
കസ്യാസി കുത്രത്യ ഇഹാപി കസ്താത്
ക്ഷേമയ നശ്ചേദസി നോത ശുക്ലഃ || 16 ||

നാഹം വിശങ്കേ സുരരാജവത്സാ -
ന്ന ത്ര്യക്ഷശൂലാന്ന യമസ്യ ദണ്ഡാത് |
നാഗ്യാർകസോമാനിലവിത്തപാ -
സ്താച്ഛങ്കേ ഭൃശം ബ്രഹ്മകുലാവമാനാത് || 17 ||

തദ് ബ്രഹ്മഹൃസംഗോ ജഡവന്നിഗൂഢ -
വിജ്ഞാനവീര്യോ വിചരസ്യപാരഃ |
വചാംസി യോഗഗ്രഥിതാനി സാധോ
ന നഃ ക്ഷമന്തേ മനസാപി ഭേത്തും || 18 ||

അഹം ച യോഗേശ്വരമാത്മതത്ത്വ -
വിദാം മൂനീനാം പരമം ഗുരും വൈ |
പ്രഷ്ടും പ്രവൃത്തഃ കിമിഹാരണം തത്
സാക്ഷാദ്ധരിം ജ്ഞാനകലാവതീർണം || 19 ||

സ വൈ ഭവാൻ ലോകനിരീക്ഷണാർഥ -
 മവ്യക്തലിംഗോ വിചരത്യപി സ്വിത് |
 യോഗേശ്വരാണാം ഗതിമന്ധബുദ്ധിഃ
 കഥം വിചക്ഷീത ഗൃഹാനുബന്ധഃ || 20 ||

ദൃഷ്ടഃ ശ്രമഃ കർമത ആത്മനോ വൈ
 ഭർതൂർഗന്തൂർഭവതശ്ചാനുമന്യേ |
 യമാസതോദാനയനാദ്യഭാവാത്
 സമൂല ഇഷ്ടോ വ്യവഹാരമാർഗഃ || 21 ||

സ്ഥാൽയഗ്നിതാപാത്പയസോഭിതാപ -
 സ്തത്താപതസ്തണ്ഡുലഗർഭരന്ധിഃ |
 ദേഹേന്ദ്രിയാസ്യാശ്രയസന്നികർഷാത്
 തത്സംസൃതിഃ പുരുഷസ്യാനുരോധാത് || 22 ||

ശാസ്താഭിഗോപ്താ നൃപതിഃ പ്രജാനാം
 യഃ കിങ്കരോ വൈ ന പിനഷ്ടി പിഷ്ടം |
 സ്വധർമ്മരാധനമച്യുതസ്യ
 യദീഹമാനോ വിജ്ഞാത്യഘൗഘം || 23 ||

തന്മേ ഭവാൻ നരദേവാഭിമാന -
 മദേന തുച്ഛീകൃതസത്തമസ്യ |
 കൃഷീഷ്ട മൈത്രി ദൃശമാർത്ഥബന്ധോ
 യഥാ തരേ സദവധ്യാനമഹഃ || 24 ||

ന വിക്രിയാ വിശ്വസുഹൃത്സഖസ്യ
 സാമ്യേന വീതാഭിമതേസ്തവാപി |
 മഹദ്വിമാനാത്വകൃതാദ്ധി മാദൃ -
 ണ്നന്യത്വത്വദൂരാദപി ശൂലപാണിഃ || 25 ||

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പഞ്ചമസ്കന്ധേ ദശമോധ്യായഃ ॥